1854. N°. 7.

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag Avond.

MAANDAG, 16 JANUARIJ.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 14 Januarij.

Den 14den Februarij zal door de Hoofdadministratien van eenige corpsen worden aanbesteed de leverantie van Remontpaarden, op tweeledige wijze, namelijk voor een jaar (1854) of wel voor 5 jaren, ingaande met den 1sten Januarij 1854. Zullende de leverantie niet worden toegewezen, dan nadat het zal zijn gebleken, welke inschrijving het voordeeligste voor het Rijk zal wezen. Het getal paarden, gedurende het jaar 1854, is bepaald: voor het regement Rijdende artillerie alhier op 42 paarden, waartoe in drie loten of partijen, ieder van 14 paarden, moet worden ingeschreven. De voorwaarden zullen van den 20sten dezer, ter lezing liggen in het bureau van den Kwartiermeester bij het genoemd corps, en bij het Ministerie van Oorlog te 's Gravenhage. De inschrijving zal afzonderlijk moeten worden gedaan voor de paarden benoodigd gedurende het jaar 1854, of wel voor 5 jaren, van 1°. Januarij 1854; de inschrijvings-biljetten, op gezegeld papier moeten bevatten, (voor de leverantie van één jaar): *a.* den naam van het corps waarvoor de inschrijving geschiedt; *b.* het getal paarden waarvan de leverantie wordt aangeboden (bij partijen zoo als die zijn opgegeven); *c.* den prijs per paard, zoowel in letters als in cijfers, en *d.* de namen, voornamen en woonplaatsen van den inschrijver en van ieder zijner beide borgen; terwijl de biljetten door allen eigenhandig zullen moeten worden onderteekend, (voor de leverantie van 5 jaren): *a.* de opgaven, hierboven onder die letter vermeld; *b.* het getal paarden waarvan de leverantie wordt aangenomen bij partijen, zoo als die voor 1854 zijn opgegeven, en de partijen of loten van de benoodigde paarden in de 4 volgende jaren; *c.* en *d.* dezelfde opgaven hierboven onder die letters bedoeld; — de gemelde biljetten behoorlijk gecacheteerd en met het opschrift zijn voorzien: aan het regement Veld-Artillerie; *(Inschrijving voor de leverantie van Remontpaarden voor den tijd van één jaar of van 5 jaren)* vóór twaalf ure van den dag der aanbesteding op het bureau van den Kwartiermeester te bezorgen; bij het biljet een certificaat van de Regering over te leggen, dat de aannemer genoegzaam bemiddeld is, om deze leverantie te volbrengen, mitsgaders certificaten van de besturen der woonplaatsen van de borgen, behoorlijk geregistreerd.

Het getal opgenomenen in het werkhuis, in de twee laatste dagen, is geweest als volgt:

13 Januarij	722 volwassenen,	311 kinderen,	te zamen	1033.
14 »	727 »	317 »	»	1044.

— De Commissie van beheer en toezigt over de droogmaking van het Haarlemmermeer heeft verwittigd, dat de vijfde verkooping van gronden nabij Aalsmeer, Lisse, Hillegom, Bennenbroek, Heemstede en Zuidschalkwijk zal plaats hebben, op Donderdag 16 Februarij en volgende dagen, des voormiddags ten 10 ure, te Haarlem, in den Stads-Doelen in de Gasthuisstraat nabij de Botermarkt. Deze verkooping zal beloopen ruim 3000 bunders.

Er is reeds aanvankelijk tot de afschaffing der kermissen besloten door de Gemeenteraden van Benthuyzen, Hekendorp, Hoog Blokland, Hoogemade, Krimpen aan de Lek, Leerbroek, Ooltgensplaat, Overschie, Rozenburg, Veur en Langeraige Weide, terwijl in den loop van het jaar 1853 de kermis bereids afgeschaft was in de gemeenten Oud-Alblas, Bleiswijk, Goudriaan, 's Gravezande, de Lier, Maasland, Moer-Capelle, Monster, Noordwijkerhout, Naaldwijk, Vier Polders, Wateringe en Woubrugge.

Aan de Stads waag te Delft zijn in 1853 gewogen 602.250 Ned. ℔ boter, 19,720 minder dan in 1852; en 230,777 Ned. ℔ kaas, 42,893 meer dan in 1852.

— Van Schiedam wordt berigt, dat ook Ds. G. Barger te Delfshaven als Hoogleeraar naar de Kaap de Goede Hoop beroepen is.

Te Bleiswijk heeft de Heer A. Kloppert van Bergschenhoek het bouwen van eene nieuwe kerk der R. K. gemeente aangenomen voor f 14,170 en van eene nieuwe pastorie voor f 8,480.

Uit Hellevoetsluis wordt van den 11den geschreven, dat het aldaar binnengekomen barkschip Pictura, Kapt. Scholten, op de terugreis van Java, zoodanig met stormweder te worstelen heeft gehad, dat het grootste gedeelte der lading, zijnde koffij en suiker voor rekening der Ned. Handelmaatschappij, daardoor zoo zwaar beschadigd is, dat men om een geheel bederf te voorkomen, genoodzaakt zal zijn, ze aldaar op te slaan.

— Aan het *Handelsbl.* wordt uit Gorinchem van den 11den geschreven, dat toen in den vroegen morgen van dien dag, zekere van Deursen zijns vadershuis verliet om te gaan visschen, hij ontdekte dat er brand was in de woning van zijnen overbuurman, den stoelendraaijer van M. Hierop zijnen vader en eenen anderen buurman geroepen hebbende, belden zij aan het huis, waar de brand was, doch kregen geen gehoor, zelfs meende men te bespeuren dat de bel van binnen werd vastgehouden. Hierop ongeduldig wordende, trapte hij en eenige andere buren de huisdeur open, en zich dadelijk naar boven begeven hebbende, vonden zij daar alles geheel toebereid om het huis spoedig vuur te doen vatten, waartoe vooral de takkebossen, die van M. mede verkocht, dienstbaar gemaakt waren, terwijl reeds al de goederen, tot het kabinet toe, in het door de plaats van de woning afgescheiden achterhuis geborgen waren, waar ook de vrouw met haar kind gevonden werd. De brand werd gelukkig spoedig gebluscht, zoodat er niet eens eene groote spuit is werkzaam geweest, maar van M. en zijne vrouw werden dadelijk in verzekerde bewaring genomen.

En uit 's Hertogenbosch wordt aan dat blad geschreven, dat een ambtenaar der belasting te Maashees, in eene herberg, den landbouwer W. Janssen, met wien hij woorden had gekregen, heeft doodgeschoten.

— De inschrijvingen ten behoeve der Ned. Hervormde Diakonie-Armen te Groningen hadden de aanzienlijke som van f 6120 opgebragt.

— Het schip Esmeralda, Kapitein Tollens, is in de Javazee geheel verongelukt, doch de bemanning gered.

— Berigten uit Java tot 24 November door de Overlandmaal aangebragt, bevatten geene belangrijke tijdingen.

's GRAVENHAGE, 14 Januarij.

Z. M. heeft den Graaf van Hogendorp, oud lid van den Raad van Ned. Indië, benoemd tot Ridder met de Ster van de Eikenkroon.

— Bij besluit van den 12den (eergisteren reeds kort door ons bij Telegrafisch berigt gemeld) heeft de Koning, 1°. op zijn verzoek eervol ontslagen als Minister voor de Zaken van de Hervormde en andere Eerediensten den Heer E. C. U. van Doorn, als zoodanig tijdelijk benoemd bij besluit van den 5den dezer, 2°. tot Minister voor de Zaken van de Hervormde en andere Eerediensten benoemd den Staatsraad in buitengewone dienst, Jhr. Mr. A. G. A. Ridder van Rappard, thans Directeur van het Kabinet des Konings; beiden met ingang van den 20sten der loopende maand.

Bij een ander besluit van den 12den dezer heeft het Z. M. behaagd, mede met ingang van den 20sten dezer, tot lid van den Raad van State te benoemen den Heer E. C. U. van Doorn, thans tijdelijk Minister voor de Zaken van de Hervormde en andere Eerediensten.

— Z. M. heeft tot Raad in de Centrale Directie van Walcheren benoemd den Heer J. J. I. Sprenger.

— Z. M. heeft benoemd tot Directeur van zijn Kabinet Jhr. Mr. F. L. W. de Kock, thans Secretaris bij dat Kabinet.

— Z. M. heeft op hun gedaan verzoek eervol ontslag verleend als Notarissen te Oosterhout en te Naarden, aan de Heeren Mr. H. C. A. van Weel en C. P. de Roeper, en in hunne plaats benoemd de Heeren H. M. F. van Weel en J. P. de Roeper, Candidaat-Notarissen, en verder tot Notarissen te Zwolle en te Steenwijkerwold, de Heeren Mr. J. H. van Royen en A. J. Scriverius, Candidaat-Notarissen.

— Z. M. heeft benoemd bij het wapen der infanterie: bij het 7de reg., tot 1sten Luit. den 2den Luit. H. F. K. van Overveldt, van het corps; bij het 8ste reg., tot Kapitein van de 3de klasse den 1sten Luit. G. J. H. Clasen, van het 4de reg. van het wapen; bij het personeel van de geneeskundige dienst der landmagt: tot paarden-arts van de 2de klasse den paarden-arts der 3de klasse C. H. M. Houba, van gemeld personeel; en verplaatst bij de bataillons jagers van het reg. grenadiers en jagers, den Kapitein van de 3de klasse A. G. F. Beekman, van het 8ste reg. infanterie.

— Z. M. zal Maandag een groot bal geven, waarop meer dan 600 personen zijn genoodigd.

— Z. M. heeft aan Prins Hendrik 4 bij uitstek fraaije koetspaarden van Engelsch ras ten geschenk gegeven.

— Bij de Tweede Kamer is ingekomen een ontwerp van wet ter regeling van de eindbestemming der baten voortspruitende van de voormalige Wees- en Momboirkamers, bevattende een enig artikel, waarbij bepaald wordt dat de baten daarvan tot aflossing van schuld zullen worden aangewend.

In de Memorie van Toelichting wordt onder anderen gezegd: de wet van 5 Maart 1852, houdende regeling der zaken van die kamers, bepaalt dat, vóór 1 Januarij 1854, eene nadere voordragt zal worden gedaan nopens voornoemde eindbestemming. Deze baten verdeelen zich in drie hoofdsoorten.

De eerste soort bevat de baten behoorende tot doorloopende administratiën, periodieke uitkeeringen enz.

Van deze baten zal aan den Staat niets vervallen, en in het beheer dier administratien zal, ingevolge art. 11 der gezegde wet nader door de wet moeten worden voorzien. De algemeene commissie, wier werkkring inderdaad buitendien niet alleen hoogst moeijelijk maar ook van grooten omvang is, had dan ook gewenscht reeds voorlang den staat te kunnen gereed hebben bedoeld bij gemeld art. 11 dier wet, ten einde althans van het zeer omslagtig beheer der boedels zoodra mogelijk te worden ontheven.

De tweede soort bevat de baten behoorende tot de boedels waarvan de regthebbenden door de algemeene Commissie moeten worden opgeroepen, volgens art. 3 der wet.

Deze baten zijn, krachtens art. 10 der wet, alle voor de regthebbenden opvorderbaar gedurende 5 jaren na de tweede oproeping in de *Staats-Cour.* geplaatst, doch vervallen later onherroepelijk aan den Staat.

Van deze baten zal hoogst waarschijnlijk een groot gedeelte niet worden opgevraagd. Welk bedrag daarvan aan den Staat zal vervallen, is thans nog voor geene gissing vatbaar.

Die oproepingen vorderen gebiedend de meest mogelijke juistheid en duidelijkheid, en de algemeene commissie is alzoo buiten staat er toe over te gaan, alvorens zij uit de rekeningen en verantwoordingen der verschillende weeskamers de namen der erflaters en regthebbenden, en inzonderheid de zuivere saldo's met zekerheid zal hebben leeren kennen.

De derde soort bevat de baten der bij sommige weeskamers berustende algemeene kassen, waarvan tot nog toe de oorsprong en bestemming òf geheel onbekend, òf althans niet duidelijk is, waarvan waarschijnlijk na de liquidatie het grootste bedrag aan den Staat zal vervallen.

In het belang van allen kan hieraan geen nuttiger bestemming gegeven worden dan om daarmede den schuldenlast van den Staat te verminderen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ENGELAND.

LONDEN, 9 Januarij.

In de laatste 14 maanden, eindigende met 5 Dec. ll. waren in Groot-Britannië ingeklaard 1,377 Nederlandsche schepen en uitgeklaard 1,462.

— Er is thans meer dan 100,000 £ bijeengebragt om ter nagedachtenis van den Hertog van Wellington een opvoedingsgesticht daar te stellen voor de kinderen van gestorven Officieren van de Britsche landmagt.

— Het getal Kwakers neemt hier te lande zeer af; in 1800 hadden zij nog 413 vergaderplaatsen en thans slechts 371.

— In Engeland en Wallis leven 1545 menschen boven de 95 en 215 boven de 100 jaren.

— De invoer van edel metaal was in de afgeloopen week aanzienlijk en bedroeg 123,000 £ uit de Vereenigde Staten, 420,000 £ uit de West-Indiën en de Stille Zuidzee en 298,000 £ uit Australië.

— Door de laatste stormen zijn langs de kusten meer dan 50 schepen op strand gezet, waarvan vele manschappen het leven hebben verloren.

— De *Times*, die eene opgaaf mededeelt van de opbrengst der spoorwegen in 1853 (bijna 18 millioen £) tegen over die van 1852 ($15\frac{1}{2}$ millioen), laat er dit op volgen: De staten van het vervoer over onze spoorwegen zijn zeer gunstig, dat vervoer is ver boven alle verwachting toegenomen; maar de rekening van het bestede kapitaal is in nog grootere mate aangegroeid; en het gevolg was teleurstelling voor degenen die hun geld in spoorweg-ondernemingen belegd hebben in het vertrouwen dat de natuurlijke ontwikkeling van het verkeer de jaarlijksche vermeerdering der kapitaals-rekening zou dekken. Doch meestal heeft de vermeerdering der inkomsten aanleiding gegeven tot nog grootere uitgaven voor verbetering of uitbreiding der onderneming en voor vertakkingen in minder voordeelige rigtingen. In vele gevallen is de onbedachte vermeerdering der kapitaals-rekening een gevolg daarvan dat de bestuurders en ingenieurs onzer spoorweg-ondernemingen veelal door de aandeelhouders slecht worden beloond voor hunne diensten en alzoo zich zelve eene belooning hunner moeite trachten te verschaffen. Beter is het in Frankrijk, alwaar aan de bestuurders een bepaald gedeelte toegelegd is van hetgeen de winst meer dan 5 ten honderd van het bestede kapitaal bedraagt.

In de laatste 10 jaren is de onzuivere opbrengst van het vervoer over onze spoorwegen met 12,337,530 £ toegenomen, deels door dat het spoorwegnet zich uitbreidde en deels door dat het verkeer drukker werd. Doch het bestede kapitaal is intusschen van 58 millioen tot ruim het viervoud geklommen; en de gemiddelde onzuivere opbrengst van elke mijl spoorwegbaan, die 3118 £ in 1842 bedroeg en 3469 in 1845, heeft in 1853 slechts 2471 £ beloopen, terwijl het gemiddeld bedrag der kosten van aanleg per mijl sedert 1842 nagenoeg hetzelfde gebleven is, daar het 34,690 £ in 1842 beliep en 34.630 £ in 1852.

Bij het beheer der spoorweg-ondernemingen zoo als het in de laatste 10 jaren hier te lande ingerigt is geweest, is het dividend op de groote hoofdlinien meer dan 50 pCt. verminderd, en is de waarde van spoorwegaandeelen tot de helft, ja in sommige gevallen tot een vierde en achtste gedaald.

— Genoemd blad, die den oorlog tusschen Engeland, Frankrijk en Rusland als zeker acht, meent echter dat Rusland eene geduchte tegenpartij is. Al onze berigten uit St. Petersburg, zegt dat blad, doen zien dat in Rusland het leger, de kerk en het volk al de nationale kracht die zij bezitten, aan dezen oorlog wijden; alleen de hoogste standen voorzien met meer bezorgdheid de gevaren en uitkomsten. Het Russische rijk is moeijelijk aan te vallen op zijne grenzen; het binnenland is onneembaar. Het Russische volk is door de absolute regering eer onder tucht gebragt dan verzwakt, en de kracht van een enkelen wil, gebiedende over een geheel rijk, is nooit van meer nut dan in zulk eenen strijd. Alom in het Russische rijk ziet men oorlogstoerustingen op de grootste schaal.

Verder spreekt de *Times* met bezorgdheid van de bemanning der Britsche vloot; in het afgeloopen jaar waren niet zonder moeite 5000 zeelieden voor die vloot aangeworven; en thans zijn er nog 8000 meer voor haar noodig; terwijl de presgang verouderd is, en het gebruik van stoomoorlogschepen geen gelegenheid meer laat om de schepelingen gedurende den oorlog te oefenen, maar terstond geoefende en volledige bemanningen vereischt.

Uit Woolwich wordt gemeld dat een groot aantal gezonde en oogenschijnlijk geschikte jongelieden zich voor de dienst op 's lands vloot aanboden, doch dat slechts weinigen van hen konden worden aangenomen, omdat zij de bepaalde lengte van 5 voet 7 duim niet hadden.

FRANKRIJK.

PARIJS, 12 Januarij.

In 1853 zijn te Parijs geboren 33,284 kinderen, gestorven 27,890 en 10,434 huwelijken gesloten; de bevolking der stad is bijkans een millioen 60,000 zielen.

— Het *Journal des Débats* heeft een groot verlies geleden, door den onverwachten dood van zijnen bekwamen scherpzinnigen Hoofdredacteur den Heer Armand Bertin, die op 51-jarigen leeftijd na zeer korte ongesteldheid, onverwachts is overleden, en aan wien algemeen ook door andere bladen groote lof wordt toegezwaaid van wege zijne groote talenten en edel karakter.

— De *Union* meldt dat door den telegraaf te Lorient bevel ontvangen was om 4 nieuwe stoomfregatten in die haven in dienst te stellen. Naar andere krijgshavens waren gelijke bevelen gezonden. De Minister van Marine is ijverig werkzaam om een derde of reserve-eskader uit te rusten, hetwelk uit 7 linieschepen en 6 stoomfregatten zou bestaan. Dit zal eene uitgave van omstreeks 10 millioen veroorzaken. De maatregelen zijn genomen om de voor dit derde eskader bestemde bemanning aan boord te brengen. Frankrijk bezit gemiddeld omstreeks 40,000 matrozen, maar kan dit getal tot 50,000 brengen.

— Te Malaga in Spanje is eene kaserne ingestort, waardoor 20 man is gedood en velen zijn verminkt.

— De Regent van Portugal heeft den 2den de Cortes met eene aanspraak geopend.

— Den 1sten dezer is Rome door gaz verlicht geworden; de uitvoering der werken was aan eenen Engelschen ingenieur toevertrouwd.

PRUISSEN.

De *Berl. Nachr.* verhaalt, dat in het Poolsche gouvernement Plosk eene ver uitgestrekte zamenzwering is ontdekt, wier doel was Polen van de Russische heerschappij vrij te maken. De zaamgezworenen moeten allen adellijke Poolsche grondbezitters zijn, en met medewerking der bezetting van Neu-Georgiewsk getracht hebben die vesting in handen te krijgen, hetgeen hun echter door een onvoorzien toeval mislukte. De zaak werd ontdekt, en de Russische overheid geraakte bij die gelegenheid in bezit van belangrijke papieren, waaruit o. a. bleek dat ook in Pruissisch Polen de zamenzwering eene vertakking had. Een en ander heeft tot huiszoekingen en inhechtenisnemingen aanleiding gegeven. Twee aanzienlijke Polen, von Balinski en von Puttkammer-Kleszczynski, beschuldigd van hoog verraad, hebben zich door de vlugt gered.

— De 80jarige Pastoor van Stockheim bij Duren en zijne 60jarige dienstmeid zijn in den nacht van den 5den vermoord en de meeste goederen uit de pastorij gestolen.

LUXEMBURG.

9 Januarij.

De Regering heeft, ingevolge het regt bij art. 73 der Staatsregeling haar verleend, de zitting der Kamer, van wege tegenwerking dier Kamer gesloten. De Regering had in een proclamatie het vorig Ministerie aangevallen dat door de Kamer ondersteund werd. Verder heeft zij gemeend vermeerderingen der gewone staatsuitgaven te moeten invoeren, die de Kamer niet heeft goedgekeurd. Zij heeft verder gemeend pensioenen en wachtgelden te kunnen verleenen zonder goedkeuring der Kamer. Deze meening is door de groote meerderheid bestreden. Eindelijk heeft de Regering bij een enkel wets-artikel de gemeentewet van 1848 willen afschaffen en tot die van 1843 terugkeeren.

Ten gevolge van de afkeuring van dit laatste ontwerp door de afdeelingen en door de centrale afdeeling, wier verslag door den Heer Eberhard was gegeven, is de zitting gesloten.

»Men is hier," schrijft men in een bijzondere correspondentie van de Brusselsche *Indépendance*, »verwonderd men dat in een land waar de Kamer en het volk wijs en voorzigtig is, tot zulke maatregelen wil overgaan. Een der leden van de Kamer, de Heer Eberhard, zeide in de beraadslaging over het adres, dat hij niet begreep dat, wanneer men in Nederland een Ministeriële crisis had gehad in een anti-kerkelijken zin, men in Luxemburg lieden van de zaken verwijderde, die door het vertrouwen dat zij in het land genieten, het meest in staat waren om de kerkelijke partij het hoofd te bieden. Deze door den Eberhard aangewezene tegenstrijdigheid blijft nog altijd zonder opheldering."

BADEN.

KARLSRUHE, 12 Januarij.

Berigten van vroegere dagteekening melden, dat de Aartsbisschop van Freiburg bij een eigenhandig schrijven, aan den Groothertog zijne gelukwenschingen had aangeboden bij den aanvang des nieuwen jaars; waarop de Groothertog zijn Adjudant naar Freiburg afvaardigde om den Aartsbisschop daarvoor zijn dank te betuigen. De Adjudant had met den Prelaat een onderhoud van ruim een uur, en laatstgenoemde heeft zich, na het vertrek van den Kolonel, in zeer gunstigen zin over hunne bijeenkomst uitgelaten.

— Bij telegrafisch berigt wordt medegedeeld dat de Landdag dien dag door den Groot-Hertog geopend was met eene rede, waarin onder anderen omtrent het kerkelijke conflict, dit voorkomt: »Ik betreur diep de stoornis, welke is ontstaan in de betrekkingen tusschen kerk en staat, ten gevolge der handelingen van den Aartsbisschop van Freiburg, om nieuwe en meer uitgebreide regten te doen gelden. Hoe grooter de miskenning is, welke aan deze aangelegenheid buiten het groothertogdom welligt ten deel gevallen is, des te meer verheugt mij het vertrouwen, hetwelk ook in deze zaak door het grootste gedeelte mijns volks in mij wordt gesteld, hierin geleid door de rigtige overtuiging, dat de godsdienst mijner Katholieke onderdanen mij even heilig is als mijne eigene. Vertrouwt dat ik, onder handhaving van de waardigheid en de regten der kroon, steeds zal pogen langs den weg van minnelijke overeenkomst, oprijzende geschillen uit den weg te ruimen en aan de vertegenwoordigers der kerkelijke magt ook die uiterlijke stelling te verzekeren, welke geschikt is om hunne zegenrijke taak te bevorderen."

HAMBURG.

11 Januarij.

In 1853 zijn uit deze stad met 123 schepen 18,757 landverhuizers vertrokken, van welke alleen 12,741 in 69 schepen naar New-York; in 1852 waren er 22,230 vertrokken.

TURKYE.

Een telegrafisch berigt uit Weenen van den 13den meldt, dat aldaar het antwoord der Porte was aangekomen, waarbij zij de voorstellen der groote mogendheden aanneemt; het was door de gezamentlijke vertegenwoordigers dier mogendheden als voldoende geacht en naar Petersburg gezonden, met dringende aanbeveling aan het Russische kabinet, om daaraan zijne goedkeuring te geven.

KAAP DE GOEDE HOOP.

De *Zuid-Afrikaan* deelt mede dat men te Rustenburg in de Transvaalsche Republiek, overeengekomen was eene nieuwe stad aan te leggen, die, ter gedachtenis van den overleden Generaal, Pretorius-stad zou genoemd worden. De plaatsen, toebehoorende aan de Heeren Prinsloo en van der Walt en aan de wed. Bronkhorst, waren daartoe reeds aangekocht, de twee eerste voor 8,000 Rds. en de laatste, onder nadere goedkeuring van den Volksraad, voor 3,000 Rds. door M. W. Pretorius, Kommandant-Generaal. Het is eene der schoonste streken dier gewesten, gelegen aan Derdepoort, in het middenpunt der Republiek, en waarop van alle zijden de fraaiste wegen uitloopen. In het laatst van September ll. zou waarschijnlijk reeds een begin gemaakt worden met het verdeelen der erven en spoedig daarna met den verkoop er van. De Kommandant-Generaal M. W. Pretorius zou zijn vast verblijf aldaar vestigen, de Volksraad daar altijd zitting houden, een Hoog Geregtshof aldaar zamengesteld worden, en zoodra er eene kerk en pastorie was, zou de Leeraar D. van der Hoff zich denkelijk ook aldaar vestigen, zoodat alle vooruitzigt bestond dat de stad spoedig zou bewoond en bevolkt worden.

STADS BERIGTEN.

VERGADERING van den Gemeenteraad van Leyden, Maandag den 16den Januarij 1854, 's namiddags ten 1½ ure.

Onderwerpen:

1°. Request van J. Hopman, tot het bekomen van Afschriften van stukken.
2°. Request van eigenaars van den Schouwburg, om eene toelage.
3°. Request van W. Kemna Jr., om tegemoetkoming voor het verlies van *f* 250, vroeger voor de waarneming van het Openbaar Ministerie bij het Kantongeregt genoten.
4°. Requesten van Schutters, om vrijstelling van de kosten van kleeding.
5°. Request van de Vleeschhouwers, tot het verkoopen van kalfskoppen en pooten in de Vleeschhal.
6°. Request van de wede. Lut en M. C. van Leeuwen, om in de Penshal te mogen verkoopen.
7°. Benoeming eener Commissie, betreffende de missive van den Commissaris des Konings, in zake de kosten der Verpleging van bedelaars in de Ommerschans.
8°. Benoeming eener Commissie:
   a. Ter herziening van het Reglement van Orde dezer Vergadering.
   b. » » » de Instructie van den Secretaris.
   c. » » » » » » » Ontvanger.
   d. Om te dienen van berigt en raad, omtrent het Reglement van Orde van Burgemeester en Wethouders.
9°. Benoeming van een Voorzitter voor het Onderbureau en van leden voor de bureaux van Stemopneming bij de verkiezing van één lid voor den Gemeenteraad; alsmede van plaatsvervangers.
10°. Het voorstel omtrent de afschaffing van de Jaarmarkt of Kermis.
11°. Het voorstel van het Raadslid Mr. N. Sikkel Groos, tot aflossing der gevestigde Schuld.
12°. Request van J. J. Krantz & Zoon, tot het leggen van een duiker onder de Straat.

KERKNIEUWS.

Z. M. heeft goedgekeurd de door de Kerkeraden der Hervormde Gemeente te Mantgum, Wysterwijtwerd, Zandpoort en door dien der Doopsgezinde gemeente te Mensingeweer, uitgebragte beroepen op Ds. T. van Duinen, te Vledder en de Candidaten J. E. W. Verschuur, E. Laurillard en J. P. Muller.

GRONINGEN, 11 Januarij. Heden is door den Algemeenen Kerkeraad der Nederd. Herv. gemeente alhier, uit het vroeger gemaakte twaalftal van Predikanten, ter vervulling van de vacature, ontstaan door het emeritaat van Ds. A. C. van Eldik Thieme, het volgende zestal gemaakt, als: DD. Zaalberg, Th. Dr. te Deventer; Marissen van Loon, te Kampen; Hoek, te Oudeschoot; van Berkum, te Stiens; van der Zwaag, te Dronrijp; en Boon, Th. Dr. te Zuidwolde.

ADVERTENTIEN.

Heden overleed tot mijne en mijner 5 Kinderen (waarvan nog 3 onmondigen) bittere droefheid mijn geliefde Echtgenoot J. MULDER, in leven Mr. *Schoenmaker op het Militaire Detentiehuis* alhier. Allen die hem kenden, zullen beseffen wat ik in hem verlies.

LEYDEN, 12 Januarij 1854. W. H. RABELING, Wed. J. MULDER.

Voor de vele blijken van deelneming, ontvangen bij het overlijden mijner Schoondochter Vrouwe J. W. HAVERMAN, Weduwe den Heer C. VAN DER HOEVEN, betuig ik, ook namens mijne Kinderen, mijnen welmeenenden dank.

H. M. BEYLON,
LEYDEN, 13 Januarij 1854. Wed. F. VAN DER HOEVEN.

Voor de blijken van belangstelling, ontvangen na de bevalling mijner Echtgenoot, zeg ik bij dezen dank.

LEYDEN, 14 Januarij 1854. P. J. ZUURDEEG, JZN.

KIESVEREENIGING VADERLAND EN ORANJE.

Vergadering, op Maandag den 16den Januarij 1854 des avonds ten 7 ure, in het Gebouw der *Maatschappij tot Nut van 't Algemeen* alhier.

H. R. DE BREUK, *Secretaris.*

KIESVEREENIGING GRONDWET EN KONING.

Vergadering tot het kiezen van eenen Candidaat voor den Gemeenteraad, op Woensdag den 18den Januarij 1854, des avonds ten *zeven* ure in het Gebouw der *Maatschappij tot Nut van 't Algemeen.*

GROOT CONCERT MET DECLAMATORIUM,

TE GEVEN DOOR

A. J. WETRENS,

Onderwijzer aan de Muziekschool der Maatschappij voor Toonkunst,

OP DINGSDAG DEN 17 JANUARIJ 1854,
des Avonds ten HALF ZEVEN ure,
IN DE STADS-GEHOORZAAL TE LEYDEN.

De Solo's zullen door Mejufvr. C. FROSCHHART (*Zang*), den Heer J. B. H. BREMER (*Piano*) en den Concertgever (*Viool*), het Declamatorium (»*Egmond*" van L. v. Beethoven, met begeleiding van vol Orchest) zal door den Heer A. PETERS van 's *Hage*, worden voorgedragen.

PROGRAMMA.

EERSTE DEEL.

No. 1. Concert voor Viool van L. v. Beethoven, uit te voeren door den CONCERTGEVER.
a. Allegro ma non troppo. *b.* Larghetto. *c.* Rondo.

» 2. Sonato in C dur opus 53 voor piano van L. v. Beethoven, voor te dragen door den Heer J. B. H. BREMER.
a. Allegro Conbrio. *b.* Adagio Molto. *c.* Allegretto Moderato.

Een kwartier pauze.

TWEEDE DEEL.

» 3. Declamatorium *Egmond* van L. v. Beethoven, voor te dragen door den Heer A. PETERS.

Een kwartier pauze.

DERDE DEEL.

» 4. Polonaise voor Piano van F. Chopin, uit te voeren door den Heer J. B. H. BREMER.

» 5. Aria uit de Opera *le Cheval de Bronze*, gezongen door Mejufvr. C. FROSCHHART.

» 6. *Das Lob der Thränen*, Fantaisie voor Viool van F. David, voor te dragen door den CONCERTGEVER.

Toegangkaartjes zijn tegen *f* 1.99 te bekomen bij de HH. Muziek- en Kunsthandelaren SCHREUDER & VAN BAAK, en des avonds aan de Concertzaal.

☞ **Plaatsen kunnen BESPROKEN worden aan de Concertzaal op den dag van het Concert van 10–3 ure, tegen betaling van 10 Cents.**

Met het Programma wordt eene korte INHOUDSOPGAVE van het Declamatorium à 10 Cents aangeboden; het zal verder des avonds aan de Zaal tegen 10 Cents verkrijgbaar zijn.

Bij onderhandsche acte de date 11 Januarij is tusschen de Ondergeteekenden aangegaan eene **VENNOOTSCHAP**, tot het drijven van **Handel in Manufacturen**, onder de Firma van de Wed. KLOK EN ZOON, waarvan elk der Vennooten de Teekening zal hebben, zijnde deze Vennootschap aangegaan voor den tijd van een jaar, aanvangende met 1 Januarij **1854**, en eindigende op ultimo December **1854**.

Wed. H. J. KLOK,
J. HARTOG KLOK.

MAATSCHAPPIJ VOOR TOONKUNST.

OUDERS of VOOGDEN, die verlangen Kinderen niet langer het Onderwijs bij de Muziekschool der Maatschappij te laten volgen, worden verzocht daarvan schriftelijk aan den Secretaris kennis te geven, vóór den 20sten dezer; — die verlangen mogten Kinderen van dat Onderwijs met het Kwartaal, ingaande 1e Februarij gebruik te laten maken, gelieven zich met deze aan te melden in het gebouw der *Maatschappij tot Nut van 't Algemeen*, den 18den, 21sten, 25sten of 28sten dezer van 2—$3\frac{1}{2}$ ure.

Voor den, met Februarij aanvangenden Cursus der **Normaalklasse voor Onderwijzers en Onderwijzers-Kweekelingen**, worden verzocht zich aan te melden allen, die den Cursus wenschen te volgen, terzelfder plaats, op dezelfde dagen en uren.

De Comm. Secr. J. A. HERKLOTS.

De Ondergeteekenden, WIJN-HANDELAARS ter dezer Stede, geven aan hunne geëerde Begunstigers te kennen, dat zij door de steeds stijgende Prijzen der **WIJNEN**, genoodzaakt zijn deze **provisioneel** met vier Gulden per Anker te verhoogen.

LEYDEN, 12 Januarij 1854.

W. P. KLUIT Jr.
Wed. C. W. F. TIMMERMANS Wz.
P. E. M. VAN BOMMEL.
ROSKES & Co.
J. A. G. PROOT.
J. H. KARPESTEYN.
C. J. VAN DEN AARDWEGH.
J. ZANDVLIET.
W. H. WEYDUNG.

De Ondergeteekende maakt zijne geëerde Stadgenooten met deze bekend, dat hij beter bekend geworden zijnde met de Stads-Accijns, thans niet alleen **Runderlappen** en **Gehakt** à **65** Cents het Ned. ℔, benevens **Lamsbouten** en **Coteletten** à **50** Cts het Ned. ℔, maar alle fijne stukken **Rundvleesch** op dezelfde prijzen [illegible] uitgezonderd **Haas** en **Biefstuk**.

CH. I. VAN ISENBURG,
Vleeschhouwer in de Maarsmansteeg.

OPENBARE VRIJWILLIGE VERKOOPING

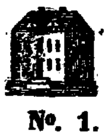

in het *Heeren Logement* van den Burg, binnen *Leyden*, op Zaturdag den 21sten Januarij 1854, bij Opbod, en op Zaturdag den 28sten Januarij 1854, bij Afslag, telkens des avonds ten 6 ure van:

No. 1. Een hecht, sterk en weldoortimmerd WOONHUIS EN ERF, gedeeltelijk ingerigt tot *Magazijn*, met eene daar achter gelegene ruime *Fabriek of Werkplaats*, te *Leyden*, aan de Hoogewoerd omtrent de Rijnstraat, Wijk III. No. 299.

Nos. 2 en 3. Twee WERKHUIZEN achter het Perceel No. 1, aan het Levendaal aan den hoek van de Bolwerkstraat, Wijk III. Nos. 264 en 265.

No. 4. Een HUIS te *Leyden* aan de westzijde van de Middelstegracht, Wijk VII. No. 632.

Te bezigtigen Nos. 1, 2 en 3 dagelijks, mits vooraf belet vragende aan het Woonhuis en No. 4, op de dagen van Veiling en Afslag.

Breeder bij aangeplakte billetten omschreven.

Nadere informatiën te bekomen ten Kantore van Notaris Mr. H. OBREEN, te *Leyden*, alwaar tusschen de Veiling en Afslag, Verhoogingen kunnen worden genomen, tegen genot van *één Vijfde* Verhooggeld, op de daarbij te bepalen Voorwaarden.

VERKOOPING

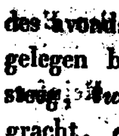

bij opbod, en dadelijk daarna bij **afslag**, in het *Logement* aan den Burg binnen *Leyden*, op Zaturdag den 28sten Januarij 1854, des avonds ten *zes* ure, van onderscheidene HUIZEN EN ERVEN, staande en gelegen binnen *Leyden*, als: *twee* op de Hoogewoerd, *drie* in de St. Jorissteeg, *twee* in de Kaardesteeg, *een* op het Levendaal, *twee* op de Geeregracht, *een* in zekere Poort op de Garenmarkt, *een* in de Raamsteeg, *een* op de IJzerengracht, *een* in de Kruisstraat, *een* op de Oude Vest, *twee* in de Vestestraat, *een* in de Vrouwekamp, *twee* in de Groenesteeg en *een* op de Middelste Gracht; alsmede nog de *helft* in een perceel TEELLAND, gelegen aan den Valkenburgerweg onder *Oegstgeest*, groot 41 roeden 80 ellen.

Alles breeder bij aangeplakte billetten omschreven.

De twee Huizen op de Hoogewoerd kunnen worden bezigtigd des Dingsdags en Donderdags van iedere week vóór de Verkooping, tusschen 2 en 4 ure, mits vooraf bij de Bewoners belet vragende; zijnde de overige Perceelen daags vóór en op den dag der Verkooping voor een ieder te zien.

Nadere informatiën te bekomen ten Kantoren van de Notarissen A. B. BARKEY Nz. en A. WYNSTROOM te *Leyden*.

Door Toeval uit de Hand te Koop:

Een zeer goed onderhouden **HUIS**, staande op de Breedestraat, voorzien van **4 Benedenkamers** en **8** zoo groote als kleine **Bovenkamers**, allen Behangen en de meesten van Stookplaatsen voorzien, voorts groote Binnenplaats, Keuken, Kelder, Zolders, Regen- en Putwater en hetgeen verder tot eene goede Woning behoort. Te bevragen bij J. REIDINGER, *Kamerbehanger*, op de Breedestraat.

Saxische Gom-Overschoenen

zijn thans zoo goedkoop, dat de aankoop daarvan eene bezuiniging mag genoemd worden; men bespaart meer aan het gewone schoeisel dat men voor de Overschoenen besteedt. Zij zijn sterk genoeg om verscheidene jaren te duren, en aan te bevelen aan allen, die voor hunne gezondheid, voor warme en droge voeten zorgen.

Amerikaansche Overschoenen,

deze hebben dezelfde goede eigenschappen als de eersten, zijn eleganter en ligter, en hebben geruite zolen, die op bevroren en gladde straten voor het sullen en uitglijden bewaren. Wij hebben ze thans in uitmuntend goede kwaliteit, sterk van zool als van bovenwerk en van den hoogsten glans.

Warme Viltpantoffels

in het zwart en in het gekleurd met gedrukte dessins, in alle grootten voor Mannen, Vrouwen en Kinderen, *goedkoope prijzen*.

Viltzolen in Schoenen en Laarzen, **Gezondheidszolen** in de Kousen te dragen.

Zij worden verkocht te Amsterdam, Verkoophuis. — Gouda, A. Goedraad. — Leyden, A. Dirks.

PRIJS VAN DE BOTER AAN DE WAAG TE LEYDEN.

Zaturdag 14 *Januarij*. Van *f* 42 tot *f* 46.

GRAANPRIJZEN AAN DE BEURS TE LEYDEN.

Zaturdag 14 *Januarij*.

Tarwe *f* 17.00 tot *f* 17.50. Rogge *f* 12.00 tot *f* 12.50. Gerst *f* 6.50 tot *f* 7.00. Haver *f* 4.30 tot *f* 4.80. Paardeboonen *f* 8.30 tot *f* 8.60. Duiveboonen *f* 8.40 tot *f* 8.70.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

VRIJDAG, 13 Januarij.

		Laagst. Koers	Hoogst. Koers	Gebleven
NEDERLAND, Werkelijke Schuld à	$2\frac{1}{2}$ pCt.	61	$61\frac{1}{8}$	$61\frac{1}{8}$
Dito Certificaten	3	73	$73\frac{1}{8}$	$73\frac{1}{2}$
Dito dito	4	$91\frac{1}{8}$	$91\frac{5}{8}$	$91\frac{1}{2}$
Amortisatie Syndicaat	$3\frac{1}{2}$	$91\frac{1}{2}$	—	—
Handelmaatschappij	$4\frac{1}{2}$	$124\frac{1}{2}$	—	—
O. I. Leening	4	$91\frac{1}{8}$	$91\frac{1}{4}$	$91\frac{1}{4}$
Dito Holl. Spoorweg	$4\frac{1}{2}$	—	—	—
Aandeelen Rijn-Spoorweg	$4\frac{1}{2}$	—	—	—
FRANKRIJK, Certif.	3	—	—	—
Dito dito	$4\frac{1}{2}$	—	—	—
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816	5	$103\frac{5}{8}$	104	$103\frac{3}{4}$
Dito dito 1828 en 1829	5	$102\frac{1}{4}$	$102\frac{3}{8}$	$102\frac{1}{2}$
Cert. bij dito 1831 en 1833	5	$94\frac{1}{4}$	$94\frac{1}{2}$	—
Dito 1840	4	87	—	—
Dito bij STIEGLITZ & Co.	4	86	$86\frac{5}{8}$	$86\frac{5}{8}$
Dito dito Nieuwe	4	$86\frac{1}{8}$	—	—
Inschrijving in Assign.	6	—	—	—
Certificaten van dito	6	$69\frac{1}{4}$	—	—
POLEN, Aandeelen 1835	fl. 500	—	—	—
Dito Obligatiën	4	$78\frac{1}{4}$	$78\frac{7}{8}$	$78\frac{5}{8}$
SPANJE, Obligatiën	à 1 pCt.	$20\frac{7}{16}$	$20\frac{5}{8}$	$20\frac{7}{16}$
Dito Obligatiën	3	$42\frac{3}{4}$	—	—
Dito Binnenl. à 6 m.	3	$38\frac{15}{16}$	$39\frac{1}{4}$	39
Bewijzen, Coupons		$4\frac{3}{4}$	$4\frac{13}{16}$	—
OOSTENRIJK, W. B. bij Goll.	5	—	—	—
Dito	4	—	—	—
Dito Metall.	5	$70\frac{11}{16}$	$72\frac{3}{8}$	$71\frac{7}{8}$
Dito Nieuwe	5	87	$88\frac{1}{8}$	88
Dito 1847	$2\frac{1}{2}$	$36\frac{1}{2}$	$37\frac{1}{4}$	$36\frac{7}{8}$
BELGIE, Banc.	$2\frac{1}{2}$	—	—	—
Dito bij ROTHSCHILD	$2\frac{1}{2}$	$48\frac{3}{4}$	49	$48\frac{7}{8}$
BRAZILIE, 1824 100 £	5	95	—	—
PORTUGAL, te Londen	3	$35\frac{5}{8}$	36	$35\frac{7}{8}$
Dito dito	4	—	—	—
PERU	$4\frac{1}{2}$	62	$62\frac{1}{2}$	62
VENEZUELA,	$3\frac{1}{2}$	$28\frac{3}{4}$	—	—
MEXICO,	3	$22\frac{3}{4}$	$22\frac{15}{16}$	—
AMERIKA, Bankactiën		$5\frac{13}{16}$	—	—

Grieken $6\frac{5}{8}$.

Koers van het Geld: Beleening 3 pCt. Prolongatie 3 pCt. Wissel-Disconto 3.

De Wisselkoers der Gouden Tienguldenstukken is *f* 9.65 à 9.75.

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.